

Czym jest pomoc społeczna ?

Podstawa prawna:

- ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.)

Pomoc społeczna umożliwia przewyższanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Jakie są główne cele pomocy społecznej ?

- wsparcie osób i rodzin w przewyższaniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,
- zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Na czym w szczególności polega pomoc społeczna ?

- ▶ przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- ▶ pracy socjalnej,

- ▶ prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- ▶ analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- ▶ rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy.

Kto może korzystać z pomocy społecznej ?

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje:

- osobom posiadającym obywatelstwo polskie, mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- cudzoziemcom mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, posiadającym zezwolenie na osiedlenie się, zgodę na pobyt tolerowany lub status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej,
- obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którzy uzyskali zezwolenie na pobyt.

Jakie są powody przyznawania pomocy ?

Pomocy społecznej udziela się w szczególności z powodu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy;

- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizmu lub narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Jakie jest kryterium dochodowe, by otrzymać pomoc ?

Aby nabyć prawo do uzyskania pomocy, oprócz występowania jednej z powyższych okoliczności, musi również zostać spełnione kryterium dochodowe.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje:

- 1) osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza 477 zł.;
- 2) rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 351 zł.

Obliczając kryterium dochodowe bierzemy pod uwagę dochody z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku, czyli np. ubiegając się o pomoc w marcu, trzeba przedstawić dochód z lutego. Muszą to być dochody netto, czyli bez podatku oraz składek na ubezpieczenie.

Do dochodów nie wlicza się również:

- alimentów świadczonych na rzecz innych osób,
- jednorazowych świadczeń socjalnych,
- świadczeń w naturze,
- świadczenia przysługującego osobie bezrobotnej na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z tytułu wykonywania prac społecznie użytecznych.

Jaki jest tryb udzielania pomocy społecznej ?

Tryb przyznania świadczeń z pomocy społecznej składa się z następujących etapów:

1. Zgłoszenie wniosku o udzielenie pomocy.

Postępowanie w sprawie świadczeń pomocy społecznej wszczynane jest na wniosek osoby zainteresowanej, bądź innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Pomoc społeczna może być udzielana również z urzędu, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej pełnomocnika. Z wnioskiem można

zgłosić się osobiście, telefonicznie lub pisemnie.

2. Sporządzenie wywiadu środowiskowego i planu pomocy.

Podstawą udzielenia pomocy jest wywiad środowiskowy sporządzony w miejscu zamieszkania osoby ubiegającej się o pomoc, a w sprawach niecierpiących zwłoki – w miejscu pobytu osoby ubiegającej się. Brak zgody na przeprowadzenie wywiadu jest równoznaczny z rezygnacją z pomocy społecznej

Celem wywiadu środowiskowego jest rozeznanie sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osób i rodzin ubiegających się o pomoc. W świetle ustawy o pomocy społecznej rodzina – to osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Dlatego też pracownik socjalny w trakcie przeprowadzania wywiadu pyta nie tylko o informacje dot. osoby, która wystąpiła z wnioskiem o pomoc, ale też osób wspólnie z nią zamieszkujących i gospodarujących. Przy ustalaniu kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń pieniężnych pomocy społecznej brane są pod uwagę dochody osoby zainteresowanej i jej rodziny.

Pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy w ciągu 14 dni od daty wszczęcia postępowania, a w sprawach wymagających bezzwłocznego udzielenia pomocy – w terminie 2 dni. W trakcie przeprowadzania wywiadu środowiskowego, w porozumieniu z klientem ustalany jest plan pomocy. Ustalenia mogą zostać zawarte w kontrakcie socjalnym.

Kontrakt socjalny jest to pisemna umowa zawarta z osobą lub rodziną ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy. Zawarcie kontraktu socjalnego ma na celu określenie sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny, która znalazła się w trudnej sytuacji życiowej, z uwzględnieniem możliwości wykorzystania zasobów środowiska lokalnego. Kontrakt zawiera opis sytuacji życiowej osoby lub rodziny oraz opis działań koniecznych do podjęcia przez nią, a także formę, zakres i cza udzielanej przez Ośrodek pomocy. Odmowę zawarcia kontraktu socjalnego lub

niedotrzymanie jego postanowień mogą stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylenia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

3. Sporządzanie decyzji i wydanie jej osobie ubiegającej się o pomoc społeczną.

Świadczenia z pomocy społecznej przyznawane są w formie decyzji. Wszystkie decyzje o przyznaniu pomocy lub jej odmowie wydawane są w formie pisemnej. Wyjątek stanowią świadczenia w postaci pracy socjalnej, poradnictwa, itp. Stronom przysługuje odwołanie od decyzji ośrodka pomocy społecznej do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w terminie 14 dni od otrzymania decyzji. Odwołanie wnosi się na piśmie i składa w ośrodku pomocy społecznej.

4. Realizacja przyznanych świadczeń.

Realizacja świadczeń pieniężnych odbywa się zazwyczaj w formie wypłat w kasie ośrodka pomocy społecznej, w terminach określonych w decyzji. Część świadczeń pieniężnych realizowana jest w formie przelewów na konto osobiste. Niektóre ze świadczeń realizowane są w formie rzeczowej. Pomoc w formie usług opiekuńczych realizują specjalnie zatrudnione w tym celu opiekunki.

Jakie są obowiązki osób i rodzin ubiegających się o pomoc społeczną?

Osoby lub rodziny, korzystające z pomocy społecznej zobowiązane są do współpracy z pracownikiem socjalnym w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej. Nieuzasadniona odmowa podjęcia pracy przez osobę bezrobotną, marnotrawstwo przyznanych świadczeń, ich celowe niszczenie, bądź też marnotrawstwo własnych zasobów materialnych, a także ich nieracjonalne wykorzystywanie mogą stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczeń z pomocy społecznej.

Osoby i rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej są zobowiązane poinformować o każdej zmianie w ich sytuacji osobistej i majątkowej, która wiąże się z podstawą do przyznania świadczeń. Świadome wprowadzenie w błąd pracownika socjalnego może spowodować

zmianę decyzji na niekorzyść strony oraz naliczenie i zwrot nienależnie pobranych świadczeń.

Jakie są wymagane dokumenty przy ubieganiu się o pomoc ?

Osoby i rodziny ubiegające się o pomoc z ośrodka pomocy społecznej są zobowiązane do udokumentowania swojej trudnej sytuacji społeczno-bytowej. Wiąże się to z koniecznością dostarczenia przez osoby ubiegające się o pomoc wielu różnorodnych zaświadczeń, oświadczeń, itp. Szczegółowych informacji w każdym indywidualnym przypadku udziela właściwy pracownik socjalny w trakcie przeprowadzania wywiadu środowiskowego. Podstawowymi dokumentami niezbędnymi przy ubieganiu się o świadczenie z pomocy społecznej są:

1. Wniosek o przyznanie pomocy.
2. Dowód osobisty.
3. Zaświadczenie o dochodach netto z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku.

Jakie formy pomocy są świadczone przez ośrodki pomocy społecznej ?

I. Świadczenia pieniężne:

1. zasiłek stały,
2. zasiłek okresowy,
3. zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy.

II. Świadczenia niepieniężne:

1. praca socjalna,
2. składki na ubezpieczenie zdrowotne,
3. składki na ubezpieczenie społeczne
4. sprawienie pogrzebu,
5. poradnictwo specjalistyczne,
6. schronienie,
7. posiłek,
8. niezbędne ubranie,
9. usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania
10. pobyt i usługi w domu pomocy społecznej.

Jakie są zasady przyznawania zasiłku stałego ? art. 37 ustawy o pomocy społecznej

Zasiłek stały przysługuje osobie pełnoletniej:

- samotnej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej;

- pozostającej w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie jest niższy od kryterium dochodowego.

Całkowita niezdolność do pracy oznacza:

- całkowitą niezdolność do pracy w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. orzeczenie lekarza orzecznika ZUS o całkowitej niezdolności do pracy lub o całkowitej niezdolności o pracy oraz samodzielnej egzystencji.
- zaliczenie do I lub II grupy inwalidów,
- posiadanie znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu i rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Osoba niezdolna do pracy z tytułu wieku to kobieta, która ukończyła 60 lat lub mężczyzna, który ukończył 65 lat.

Wysokość zasiłku stałego jest uzależniona od wysokości dochodu osoby oraz dochodu rodziny i ustala się ją w następujący sposób:

- w przypadku osoby gospodarującej samotnie, zasiłek stanowi różnicę między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby;
- w przypadku osoby w rodzinie, zasiłek stanowi różnicę między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie.

Wysokość przyznanego zasiłku stałego nie może przekraczać 444 zł miesięcznie i nie może być niższa niż 30 zł.

W przypadku zbiegu do uprawnień do zasiłku stałego i renty socjalnej zasiłek stały nie przysługuje.

Jakie są zasady przyznawania zasiłku okresowego ? art. 38 ustawy o pomocy społecznej

Zasiłek okresowy może być przyznany osobom i rodzinom, których posiadane zasoby pieniężne nie wystarczają na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych (dochody nie przekraczają kryterium dochodowego), w szczególności ze względu na:

- długotrwałą chorobę,
- niepełnosprawność,

- bezrobocie,
- możliwość otrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Starając się o przyznanie zasiłku okresowego z tyt. długotrwałej choroby lub niepełnosprawności należy przedstawić przede wszystkim orzeczenie o stopniu niepełnosprawności/niezdolności do pracy lub stosowne zaświadczenie lekarskie potwierdzające fakt leczenia się oraz rachunki dokumentujące koszty leczenia.

Przyznawanie zasiłku okresowego z powodu bezrobocia zobowiązuje do aktywnego poszukiwania pracy, które nie może ograniczyć się jedynie do zarejestrowania w urzędzie pracy.

Wysokość zasiłku okresowego ustalana jest w podobny sposób jak zasiłku stałego, tzn. od wysokości odpowiedniego kryterium dochodowego odejmuje się dochód osoby lub rodziny.

Jednocześnie kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 50 % wyżej wymienionych różnic. Jednak to 50 % .

Okres, na jaki przyznawany jest zasiłek okresowy uzależniony jest od indywidualnej sytuacji osoby czy rodziny. Określa go ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy.

Jakie są zasady przyznawania zasiłku celowego i specjalnego zasiłku celowego? art. 39-41 ustawy o pomocy społecznej

Zasiłek celowy można otrzymać na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, w szczególności na:

- zakup żywności, leków, leczenia,
- kupno opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego,
- drobne remonty i naprawy w mieszkaniu,
- koszty pogrzebu,

Osobom bezdomnym i innym osobom niemającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne.

Zasiłek może być również przyznany osobie lub rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej. W takich przypadkach pomoc przyznawana jest bez względu na dochód.

Specjalny zasiłek celowy - może być przyznany w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe. Pomoc nie podlega zwrotowi, jeśli jej wysokość nie przekroczy odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być również przyznany specjalny zasiłek celowy pod warunkiem zwrotu części lub całości kwoty zasiłku.

Na czym polega praca socjalna ?

Praca socjalna, o której mowa w art. 45 ustawy o pomocy społecznej, jest rozumiana jako działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku społecznym poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej,
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. W działalności tej wykorzystuje się właściwe jej metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

Na czym polega poradnictwo specjalistyczne ?

Poradnictwo specjalistyczne, o którym mowa w art. 46 ustawy, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych. Realizowane jest bez względu na posiadany dochód.

- Poradnictwo prawne realizuje się przez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów.
- Poradnictwo psychologiczne realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii.
- Poradnictwo rodzinne obejmuje szeroko rozumiane problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy wychowawcze w rodzinach naturalnych i zastępczych oraz problemy opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną.
- Wymienione formy prawnictwa specjalistycznego są realizowane bezpłatnie dla mieszkańców naszej gminy przez **Punkt Konsultacyjny przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lublińcu ul. Piłsudskiego 9, tel. 034 3511-461.**

Jakie są formy udzielanej pomocy rzeczowej ?

Pomoc rzeczowa realizowana w trybie i na zasadach wynikających z ustawy o pomocy społecznej obejmuje w szczególności zapewnienie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania dla osoby lub rodziny, która jest tego pozbawiona (art. 48 ustawy).

- Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca noclegowego w noclegowniach, schroniskach, domach dla bezdomnych i innych miejscach do tego przeznaczonych.
- Przyznanie niezbędnego ubrania następuje przez dostarczenie osobie

potrzebującej bielizny, odzieży i obuwia odpowiednich do jej indywidualnych właściwości oraz pory roku.

- Pomoc doraźna lub okresowa w postaci jednego gorącego posiłku dziennie przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić.

Jakie są zasady przyznawania usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych

Jeżeli jesteś osobą samotną lub jeżeli masz rodzinę, ale nie może Ci ona pomóc, a ze względu na wiek, stan zdrowia lub z innych powodów potrzebujesz opieki, możesz otrzymać z ośrodka pomocy społecznej wsparcie w formie usług opiekuńczych bądź specjalistycznych usług opiekuńczych.

Co należy rozumieć przez usługi opiekuńcze ?

Usługi opiekuńcze świadczone są przez opiekunki. Obejmują swoim zakresem:

- pomoc w zaspakajaniu codziennych potrzeb życiowych (np. przygotowywanie lub dostarczanie posiłków, pranie, bieżące sprzątanie, dokonywanie zakupów),
- opiekę higieniczną (np. toaleta lub kąpiel chorego, zmiana bielizny, zmiana pampersa, toaleta p/odleżynowa),
- pielęgnację zleconą przez lekarza (tj. podawanie leków, wykonywanie drobnych opatrunków, pomoc przy usprawnianiu),
- zapewnienie kontaktów z otoczeniem (poprzez m.in. spacery, czytanie, podtrzymywanie indywidualnych zainteresowań),
- załatwianie spraw urzędowych i pilnych spraw bieżących (tj. regulowanie opłat, wzywanie lekarza lub pielęgniarki, dostarczanie leków, zgłaszanie napraw urządzeń domowych).

Usługi opiekuńcze świadczone są w miejscu zamieszkania podopiecznego w dni robocze.

Jakie są zasady odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej ?

Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny:

Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

- mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka,
- małżonek, zstępni przed wstępnymi,
- gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej /przy czym osoby i gmina określone w pkt 2 i 3 nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność/.

Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą:

- mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70% tego dochodu,
- małżonek, zstępni przed wstępnymi w drodze umowy zawartej z kierownikiem ośrodka pomocy społecznej :
  - w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jeżeli dochód jest wyższy niż 250% kryterium dochodowego /kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 250% kryterium dochodowego/;
  - w przypadku osoby w rodzinie, jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 250% kryterium dochodowego, z tym że kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 250 % kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.
- Gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej – w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a

opłatami wnoszonymi przez osoby ww.

ŚWIADCZENIA RODZINNE

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006r. Nr 139, poz. 992 ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne z dnia 2 czerwca 2005r. (Dz. U. z 2005r. Nr 105 poz. 881 ze zm.)

Świadczenia rodzinne zaliczane są do wsparcia społecznego, będącego instytucją polityki społecznej państwa. Przy jej wykorzystaniu państwo stara się przychodzić z pomocą rodzinom, które wykorzystując możliwości oraz posiadane środki finansowe, nie są w stanie zaspokajać wszystkich własnych potrzeb, a w szczególności związanych z ponoszeniem wydatków na utrzymanie dzieci.

Jakie są świadczenia rodzinne ?

1. **zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;**
2. **świadczenia opiekuńcze:**
  - **zasiłek pielęgnacyjny**
  - **świadczenie pielęgnacyjne**
3. **jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. „becikowe”).**

Kto ma prawo do zasiłku rodzinnego ?

Prawo do zasiłku rodzinnego przysługuje:

- rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka,
- opiekunowi faktycznemu dziecka,
- osobie uczącej się.

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na okres zasiłkowy trwający od 01 listopada do 31 października następnego roku.

Prawo do zasiłku rodzinnego przysługuje do ukończenia przez dziecko:

- 18 roku życia lub
- nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21. roku życia, albo
- 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności.

Podstawą do nabycia prawa do zasiłku rodzinnego jest spełnienie kryterium dochodowego, które wynosi **504,00 zł.** w przeliczeniu na członka w rodzinie. W przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie może przekroczyć kwoty **583,00 zł.**

Wysokość zasiłku rodzinnego wynosi:

1. **68 zł** na dziecko do piątego roku życia
2. **91 zł** na dziecko w wieku od 5lat do 18 lat
3. **98 zł** na dziecko powyżej 18 roku życia.

Terminy wypłaty świadczeń rodzinnych

- świadczenia rodzinne wypłaca się nie później niż do ostatniego dnia

- miesiąca, za który przyznane zostało świadczenie;
- w przypadku złożenia wniosku w sprawie ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych po 10 dniu miesiąca, świadczenia rodzinne za dany miesiąc wypłaca się najpóźniej do ostatniego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym złożono wniosek;
  - wnioski w sprawie ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych na nowy okres zasiłkowy są przyjmowane od dnia 1 września;
  - w przypadku, gdy osoba ubiegająca się o świadczenia rodzinne na nowy okres zasiłkowy złoży wniosek wraz z dokumentami do dnia 30 września, ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz wypłata świadczeń przysługujących za miesiąc listopad następuje do dnia 30 listopada.
  - w przypadku, gdy osoba ubiegająca się o świadczenia rodzinne na nowy okres zasiłkowy złoży wniosek wraz z dokumentami w okresie od dnia 1 października do dnia 30 listopada, ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz wypłata świadczeń przysługujących za miesiąc listopad następuje do dnia 31 grudnia.
- dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w rodzinie zastępczej;
  - osoba ucząca się została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie;
  - pełnoletnie dziecko lub osoba ucząca się jest uprawniona do zasiłku rodzinnego na własne dziecko;
  - osobie samotnie wychowującej dziecko nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od jego rodzica, chyba że:
    - 1) rodzice lub jedno z rodziców dziecka nie żyje,
    - 2) ojciec dziecka jest nieznany (w takim przypadku konieczne będzie przedłożenie pełnego aktu urodzenia dziecka z odpowiednią adnotacją);
    - 3) powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego zostało oddalone;
    - 4) sąd zobowiązał jednego z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka i nie zobowiązał drugiego z rodziców do świadczenia alimentacyjnego na rzecz tego dziecka;
    - 5) członkowi rodziny przysługuje na dziecko zasiłek rodzinny za granicą, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

W jakich okolicznościach nie przysługuje zasiłek rodzinny?

Zasiłek rodzinny nie przysługuje, jeżeli:

- dziecko lub osoba ucząca się pozostaje w związku małżeńskim,

Jakie są dodatki do zasiłku rodzinnego?

- **dodatek z tytułu urodzenia dziecka**

Dodatek wypłacany jest jednorazowo w kwocie 1000 zł. Dodatkowym wymogiem przyznania tego dodatku jest termin złożenia wniosku (przysługuje do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia) oraz zaświadczenia wystawionego przez lekarza lub położną potwierdzającego pozostawianie matki dziecka pod opieką medyczną w trakcie ciąży.

- **dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego**

Dodatek przysługuje w wysokości 400 zł miesięcznie; za niepełne miesiące kalendarzowe dodatek wypłaca się w wysokości 1/30 miesięcznej wysokości za każdy dzień.

Dodatek przyznawany jest na okres:

- 24 miesiący, przy sprawowaniu opieki na jednym dzieckiem,
- 36 miesiący, przy sprawowaniu opieki nad więcej niż jednym dzieckiem urodzonym podczas jednego porodu,
- 72 miesiące, przy sprawowaniu opieki nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

- **dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka**

Przysługuje samotnie wychowującym matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, jeżeli nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od drugiego z rodziców dziecka, ponieważ:

1. drugi z rodziców dziecka nie żyje;
2. ojciec dziecka jest nieznan;
3. powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone.

Dodatek przysługuje również osobie uczącej się, jeżeli oboje rodzice osoby uczącej się nie żyją.

Wysokość dodatku wynosi: 170 zł. na dziecko, nie więcej jednak niż 340 zł. na wszystkie dzieci.

Kwota ta podlega podwyższeniu o 80 zł. w przypadku dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub

znacznym stopniu niepełnosprawności nie więcej jednak niż o 160 zł. na wszystkie dzieci.

- **dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej**

Przysługuje w kwocie 80 zł miesięcznie na trzecie i każde następne dziecko w rodzinie uprawnione do zasiłku rodzinnego

- **dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego**

Przysługuje na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka w wieku:

- do ukończenia 16 r.ż., jeżeli legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności;
- powyżej 16 r.ż. do ukończenia 24 r.ż., jeżeli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności.

Przyznawany jest w wysokości 60 zł miesięcznie na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia i w wysokości 80 zł na dziecko powyżej 5 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

- **dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego**

Przysługuje na pokrycie wydatków związanych z rozpoczęciem nowego roku szkolnego i rocznego przygotowania przedszkolnego.

Wypłacany raz w roku w wysokości 100 zł. na dziecko.

Wniosek o wypłatę dodatku składa się do dnia zakończenia okresu zasiłkowego, w którym rozpoczęto rok szkolny albo roczne przygotowanie przedszkolne.

- **dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania**

- Przysługuje w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły ponadgimnazjalnej lub artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki, a także szkoły podstawowej lub gimnazjum w przypadku

dziecka lub osoby uczącej się legitymującej się orzeczeniem o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności w wysokości 90 zł. miesięcznie na dziecko;

o W związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły, w przypadku dojazdu do szkoły ponadgimnazjalnej, a także szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki w zakresie odpowiadającym nauce w szkole ponadgimnazjalnej w wysokości 50 zł. miesięcznie na dziecko.

Dodatek przysługuje przez 10 miesięcy w roku w okresie pobierania nauki od września do czerwca następnego roku kalendarzowego.

Komu i na jakich zasadach przysługuje zasiłek pielęgnacyjny ?

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków związanych z koniecznością zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Prawo do zasiłku pielęgnacyjnego, bez względu na dochód rodziny, posiadają:

- niepełnosprawne dziecko,
- osoba niepełnosprawna w wieku powyżej 16 roku życia legitymująca się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- osoba niepełnosprawna w wieku powyżej 16 roku życia legitymująca się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do 21 roku życia,
- osoba, która ukończyła 75 lat.

Wysokość zasiłku wynosi 153 zł.

Komu nie przysługuje zasiłek pielęgnacyjny ?

Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje:

- osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie,
- jeżeli członkowi rodziny przysługuje za granicą świadczenie na pokrycie wydatków związanych z pielęgnacją tej osoby, chyba, że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej,
- osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego.

Świadczenie pielęgnacyjne

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje matce lub ojcu, innym osobom na których ciąży obowiązek alimentacyjny, opiekunowi faktycznemu dziecka jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Osobie innej niż spokrewniona w pierwszym stopniu na której ciąży obowiązek alimentacyjny w przypadku gdy nie ma osoby spokrewnionej w pierwszym stopniu albo gdy osoba ta nie jest w stanie sprawować opieki.

Świadczenie przysługuje w wysokości 520 zł., za niepełne miesiące kalendarzowe świadczenie wypłaca się w wysokości 1/30 miesięcznej wysokości za każdy dzień.

Komu nie przysługuje świadczenia pielęgnacyjne ?

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje jeżeli:

- osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
- osoba wymagająca opieki:
  - pozostaje w związku małżeńskim,
  - została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, albo, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno wychowawczym, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej;
- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na to dziecko;
- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku rodzinnego o którym mowa w art. 10 albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie;
- na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Prawo do zasiłku pielęgnacyjnego lub świadczenia pielęgnacyjnego ustala się na czas nieokreślony, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostały wydane na czas określony. W przypadku wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub

orzeczenia o stopniu niepełnosprawności na czas określony prawo do zasiłku pielęgnacyjnego lub świadczenia pielęgnacyjnego ustala się do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia.

Co to jest jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka / tzw. becikowe/ ?

Zapomoga przysługuje w związku z urodzeniem się żywego dziecka. Uprawnienie do ubiegania się o wypłatę tego świadczenia przysługuje matce, ojcu lub opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka - **bez względu na dochody rodziny.**

Kwota świadczenia wynosi jednorazowo 1 000 złotych.

Wniosek o wypłatę jednorazowej zapomogi składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, faktyczną, albo dziecka przysposobionego - w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia.

Dodatkowym wymogiem jest termin złożenia wniosku (przysługuje do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia) oraz zaświadczenia wystawionego przez lekarza lub położną potwierdzającego pozostawianie matki dziecka pod opieką medyczną w trakcie ciąży.

Jakie są wymagane dokumenty przy ubieganiu się o świadczenia rodzinne?

Odpowiednie wnioski wraz z załącznikami składa się w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pawonkowie właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.

Wymagane przez organ dokumenty uzależnione są od ubiegania się o konkretne świadczenie. Są to np.:

- zaświadczenie z urzędu skarbowego o dochodzie podlegającym opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach ogólnych (do zasiłku rodzinnego);
- zaświadczenia lub oświadczenia dokumentujące wysokość innych dochodów, (do zasiłku rodzinnego);
- inne zaświadczenia lub oświadczenia oraz dowody niezbędne do ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych (m. in.: akt urodzenia, dowód osobisty, orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności, zaświadczenia o uczęszczaniu dziecka do szkoły itp. – kserokopie).

W przypadku gdy okoliczności sprawy mające wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych wymagają przedłożenia innych dokumentów podmiot realizujący może domagać się takiego dokumentu.

ŚWIADCZENIA Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów tekst jednolity (Dz. U. z 2009 Nr 1 poz. 7 z późniejszymi zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2010r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz wzorów wniosku, zaświadczeń i oświadczeń o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. Nr 123 poz. 836).

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego zaliczane są do wsparcia społecznego, będącego instytucją polityki społecznej państwa. Przy jej wykorzystaniu państwo stara się przychodzić z pomocą rodzinom, które wykorzystując możliwości oraz posiadane środki finansowe, nie są w stanie zaspokajać wszystkich własnych potrzeb, a w szczególności związanych z ponoszeniem wydatków na utrzymanie dzieci.

Osobą uprawnioną do otrzymania świadczenia z funduszu alimentacyjnego jest osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna.

Komu przysługują świadczenia z funduszu alimentacyjnego?

- Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do ukończona przez nią 18 roku życia, albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub w szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo;
- Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł;
- Przy ustalaniu prawa do funduszu do dochodu rodziny nie wlicza się otrzymanych świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na okres świadczeniowy trwający od 1 października do 30 września następnego roku

Komu nie przysługuje świadczenie z funduszu alimentacyjnego ?

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego nie przysługują, jeżeli osoba uprawniona:

- została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w rodzinie zastępczej;
- zawarła związek małżeński.

Wysokość świadczeń z funduszu alimentacyjnego

- Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł.

Jak wypłacane są świadczenia z funduszu alimentacyjnego ?

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłaca się w okresach miesięcznych.

- Ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz ich wypłata następują odpowiednio na wniosek osoby uprawnionej lub jej przedstawiciela ustawowego.
- Prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego ustala się na okres świadczeniowy począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek do organu właściwego wierzyciela, nie wcześniej niż od początku okresu świadczeniowego do końca tego okresu.
- W przypadku, gdy osoba ubiegająca się o świadczenia z funduszu alimentacyjnego na nowy okres świadczeniowy złoży wniosek wraz z dokumentami do dnia 31 sierpnia, ustalenie prawa do świadczeń z funduszu

alimentacyjnego oraz wypłata świadczeń przysługujących za miesiąc październik następuje do dnia 31 października.

- W przypadku, gdy osoba ubiegająca się o świadczenia na nowy okres świadczeniowy złoży wniosek wraz z dokumentami w okresie od dnia 1 września do dnia 31 października, ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz wypłata świadczeń przysługujących za miesiąc październik następuje do dnia 30 listopada.

Kiedy wstrzymuje się wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego ?

Organ właściwy wierzyciela wstrzymuje wypłatę świadczenia z funduszu alimentacyjnego jeżeli osoba uprawniona albo jej przedstawiciel ustawowy, którzy złożyli wniosek o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego:

- odmówili udzielenia lub nie udzielili, w wyznaczonym terminie, wyjaśnień co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń;
- odmówili udzielenia organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne informacji mających wpływ na skuteczność egzekucji lub udzielili informacji nieprawdziwych;
- nie podejmują świadczeń przez trzy kolejne miesiące kalendarzowe.

W przypadku udzielenia powyższych informacji wznawia się wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego od miesiąca, w którym wpłynęły wyjaśnienia, do końca okresu świadczeniowego, o ile osoba uprawniona nadal spełnia warunki do ich otrzymania.

W przypadku zgłoszenia się osoby uprawnionej po upływie trzech

miesiący świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłaca się jej za cały okres wstrzymania, o ile osoba uprawniona nadal spełnia warunki do ich otrzymania.

Jeżeli wznowienie wypłaty wstrzymanych świadczeń z funduszu alimentacyjnego nie nastąpi do końca okresu świadczeniowego, prawo do świadczeń wygasa.

Jakie są wymagane dokumenty przy ubieganiu się o świadczenia z funduszu alimentacyjnego?

Wniosek składa się w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pawonkowie właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.

Do wniosku należy dołączyć:

- o kserokopię dokumentu tożsamości (oryginał do wglądu),
- o akt urodzenia dziecka lub dzieci,
- o zaświadczenie o dochodzie podlegającym opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach ogólnych każdego członka rodziny, wydane przez naczelnika właściwego urzędu skarbowego;
- o W przypadku osób bezrobotnych - aktualne zaświadczenie z PUP,
- o Zaświadczenie o uczęszczaniu osoby uprawnionej do szkoły lub szkoły wyższej,
- o Orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- o Prawomocny wyrok o rozwodzie lub separacji,
- o Prawomocny wyrok o zasądzonych alimentach,
- o Zaświadczenia lub oświadczenia dokumentujące wysokość innych dochodów(np. nakaz płatniczy),
- o Zaświadczenie organu prowadzającego postępowanie egzekucyjne stwierdzające bezskuteczność egzekucji,

- o Zaświadczenie od właściwego komornika o kwocie alimentów wyegzekwowanych w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy,
- o Prawomocny wyrok sądu rodzinnego o przysposobieniu dziecka lub ustanowieniu opiekuna prawnego dla dziecka,

W przypadku gdy okoliczności sprawy mające wpływ na prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego wymagają przedłożenia innych dokumentów niż w/w wymienione, podmiot realizujący świadczenie może domagać się takiego dokumentu.

Termin i sposób załatwienia

- o Postępowanie w sprawie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego kończy się wydaniem decyzji administracyjnej w terminie 30 dni od daty złożenia wniosku z pełną dokumentacją.
- o Od decyzji przysługuje stronie prawo wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w terminie 14 dni od daty jej otrzymania.

Zwrot świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego

Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej, łącznie z ustawowymi odsetkami. Odsetki są naliczane od pierwszego dnia następującego po dniu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Organ właściwy wierzyciela wydaje, po zakończeniu okresu świadczeniowego lub po uchyleniu decyzji w sprawie przyznania

świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
decyzję administracyjną w sprawie
zwrotu przez dłużnika alimentacyjnego
należności z tytułu otrzymanych przez
osobę uprawnioną świadczeń z
funduszu alimentacyjnego.